

POLISVÅLD

Kriminalnovell av Jacob Palme

Thomas var lång och bredaxlad — nästan en decimeter längre än sin mamma. Men ändå såg han liten och tunn ut när hon skällde på honom:

— Du har inte varit på arbetet idag! Tror du att du kan komma och gå hur du vill? Fru Erlandsson såg dig sitta och snacka med dina kamrater i Vasaparken hela eftermiddagen.

— Jävla Erlandssons, muttrade han tyst.

— Vad sa du?

Han svarade inte.

— Kan du inte lära dig att sköta ett hederligt arbete? Vad säger herr Feldt om det här, tror du? Jag ska ringa och fråga honom, jag.

— Nej, gör inte det, sade han lågt men intensivt.

— Vill du inte jag skall tala med herr Feldt? Vad har du kokat ihop nu, din rackarpojke.

— Jag jobbar inte hos Feldt längre.

— Va! Och varför det, om jag får fråga. Tror du jag ska betala ditt uppehälle hela livet ut vad? Du är sjutton år och borde verkligen kunna göra rätt för dig. Varför har du slutat hos herr Feldt?

— Jag fick sparken, sa han lugnt.

Hon tog tag i kanten på det vaxduksklädda köksbordet och satte sig ned på pinnstolen.

— Och hur skall du kunna få ett nytt jobb, nu när du fått sparken? När det är så svårt att få jobb och allting. Varför fick du sparken?

— Jag fick tie kronor för mycket av en tant som jag lämnade varor hos. Jag trodde det var dricks för att jag hjälpt henne packa upp. Men sen ringde hon till Feldt och påstod att jag stulit pengarna.

— Har du börjat stjäla nu också? Du kommer att sluta ditt liv i fängelse, om du fortsätter på det här sättet.

Tårarna uppenbarade sig på hans kinder. Han vände sig bort, för att hon inte skulle se.

— Du förstår inte, mumlade han. Dom bara sammangaddar sig mot mig.

Han flydde ut ur rummet, ut i trappuppgången. Så försvann han nedför den mörka stentrappan och ut genom bakdörren. Det fanns ett hål i staketet mellan bakgårdarna, som han brukade använda för att snabbare komma ut åt det hållet. Han trängde sig genom hålet, gick upp för en smal trasig cementtrappa och försvann ut genom huset på andra sidan bakgården.

Han gick över gatan och in i en port ner i källaren. Han bultade på den låsta källardörren.

— Peter, öppna, det är jag! ropade han.

Efter några sekunders väntan hördes lätta steg, och en smal liten pojke med mörkt melankoliskt ansikte öppnade.

— Stickan, är det du, sa Tomas och log ett ögonblick, innan han kom ihåg att han fått sparken och blivit utskälld av sin mamma.

De gick in i ett källarrum med ett dammigt fönster mot gården. Peter brukade med avsikt aldrig tvätta

fönstret, för att det skulle bli så smutsigt att ingen skulle kunna se in genom det. Annars var rummet ganska prydligt. En lång hemgjord bänk av hyvlat omålat virke löpte längs ena väggen, med en grammofon och ett ställ fullt av skivor. Ovanför bänken hängde nakna flickbilder från FIB-aktuellt, på en av bilderna hade någon tecknat en grov skiss av en man med jättelikt könsorgan framför flickan.

På andra sidan stod en gammal trasig tygklädd soffa framför en trälåda, som fungerade som bord. Peter hade själv ordnat att få hyra rummet av husvärden, för att slippa hålla till med sina kamrater uppe i sina föräldrars våning. Peter skulle helst ha velat skaffa en egen våning och flytta hemifrån helt och hållet,

men han hade inte pengar till det så länge han inte kunde skaffa något arbete. Han var stor och finmig och ganska tjock och några år äldre än Tomas och Stickan.

— Morsan bara skäller på mig, sa Tomas. Det är för jävligt. Jag skulle vilja slå Feldten rakt på käften. Han ville inte ens lyssna på mig, den jäveln.

— Nu glömmer vi det, sa Peter.

— Om jag ändå hade pengar till en öl, sa Tomas.

— Jag har några öl, sa Peter.

Han öppnade ett gammalt kylskåp, egentligen avsett för inbyggnad som han hittat på en gård efter en renovering och tagit hand om. Han öppnade en burk och hällde upp i tre små plastmuggar av den typ som man brukar kunna ta gratis på tåg och en del andra offentliga ställen. De drack ur ölet under tystnad, och tog fram en burk till.

— Det har flyttat in en ny familj i tjugotrean, sa Peter.

Några jäkla mörkhåriga utlänningar. Dom förstår nästan ingen svenska, och dom ser så jävla skraja ut när man talar med dom. Det är en brud med i familjen, ganska vasst utseende med långt mörkt hår och vita tänder, men hon bara ryggar tillbaka och går sin väg om man talar till henne. Jag tror inte hon förstår ett ord svenska.

— Sådana där utländska brudar är det hopplösaste som finns, sa Stickan. Dom tycks inte ha några normala mänskliga behov alls, skulle man kunna säga. Inte som svenska brudar i alla fall.

— Nej, tacka vet jag svenska brudar, sa Tomas. Dom vet i alla fall hur ett riv ska gå till.

— Ja, dom lägger sig ju med bena i vädret för minsta anledning, sa Peter. Titta på den där bönan på bilden där. Jag undrar vad hon och fotografen gjorde när plåtandet var över.

— Det behöver du inte undra över, sa Stickan.

— En sån fotograf skulle man vara, sa Tomas. Då skulle tjejerna bara svärma om benen på en för att få komma in i tidningen. Det vore nåt det.

— Farsan har en riktigt fin kamerautrustning, sa Stickan. Den ser i alla fall ganska professionell ut. Vi kan ta den.

— Tror du att han lånar ut den? frågade Tomas.

— Han använder den bara på semestern. Jag plockar ner den utan att han ser något.

Tomas och Peter fick vänta i nästan en kvart innan Stickan kom tillbaka.

— Jag fick vänta tills han skulle gå på muggen, förklarade Stickan. Så han inte skulle se mig, när jag stack ut.

Kamerautrustningen bestod av en enögd spegelreflex, stativ och ett stort, något gammaldags elektronblixtaggregat med ackumulator i en svart axelremsväska. Den såg förtroendeingivande ut. Ackumulatören var visserligen inte laddad, men det syntes ju inte utanpå.

Tomas drog en kam genom håret och stoppade skjortan innanför byxorna. Sedan gick de ut. De promenerade upp mot Odenplan och vidare bort mot Valhallavägen.

Den första tjejen mötte de ett kvarter öster om Sveavägen. Hon hade långt ljust hår och smala vita jeans.

— Jag är fotograf, sa Stickan till henne. Vill du komma med i tidningen? Du skulle göra dig bra.

Hon såg lite rädd ut när hon såg de tre pojkarna, och svarade med späd röst:

— Nej tack. Jag hinner inte. Jag har bara varit hemma hos en granne och hämtat lite välling till min lillasyster. Jag måste in med den.

Hon vände tvärt om och försvann i rask takt runt hörnet. Pojkarna brydde sig inte om att följa efter.

— Jävla snobbtyp, sa Peter. Vi kunde väl ha fått plåta'na innan hon gick upp med vällingen till sin lillsyrra.

— Hon kanske har någon stadig kille, sa Tomas.

— Äh, alla brudar är fnask, bara man tar dom på rätt sätt, sa Peter.

Dom fortsatte Luntmakargatan in mot stan. Det började mörkna, men den ljumma sommarvärmen höll fortfarande i sig. Trots att klockan var nära nio på kvällen, var det fortfarande lika mycket liv och rörelse som mitt på dan även på smala bakgator. En man höll på att affischer av papp i en liten skåpbil, och många var på väg hem från sjuföreställningen på biograferna, som just slutat.

På Birger Jarlsgatan mötte de två flickor med glada runda ansikten som livligt pratade, antagligen om filmen de hade sett.

Nu var det Peter som tagit på sig fotoutrustningen. Han gick i förväg och Tomas och Stickan höll sig i bakgrunden, för att inte antalet, tre personer, skulle verka skrämmande. Peter kunde höra flickornas sista replik till varandra innan han avbröt dem:

— Och hon träffa en jättetjusig kille på sommarlägret i England, förstår du...

— Förlåt att jag avbryter, sa Peter och ansträngde sig att uppträda artigt och belevat. Jag håller på med fotografering. Jag tycker ni ser så snygga ut, jag undrar om jag kunde få ta några bilder. Det skulle vara för en veckotidning.

Flickorna snörpte ihop munnen och såg inte glada ut längre.

— Vi ska nog inte det. Fråga nån annan va, Tjockis.

Peter slängde ilsket upp handen, men hejdade sig i sista ögonblicket. Han drog sig sårat tillbaka.

— Dom är så hårda, tjejerna, sa han ett ögonblick senare till Tomas och Stickan. Dom är som kungar, som vrakar och väljer och dom ser väl på mig att jag är arbetslös och inte har så gott om kosing, och då nobbar dom direkt. Blir man nobbad på jobbet, så

blir man nobbad av flickorna också. Man skall vara en sån där lyxsnobb med nypressad kostym och blanka skor, då faller tjejerna dit.

— Jag börjar bli trött i bena, sa Thomas. Vi sätter oss på en bänk en stund. Jävlar att man måste gå hem till morsan när man ska slagga, jag skulle aldrig vilja sen'a mera.

— Du kan ju slagga i Humlegården, sa Peter. Det har jag gjort en gång. Då kanske morsan din skulle sakna dig, rentav.

— Äh. Hon skulle bara vara lycklig att bli av med mig. Fast den lyckan får hon gärna för mig.

De kom förbi ett hus som var utrymt för reparation. Alla dörrar och fönster var noga förspikade på utsidan. Men pojkarna hade en viss erfarenhet efter att ha bott i Stockholm hela sitt liv. Via ett grannhus tog de sig in på bakgården och kunde slå sönder ett källarfönster och ta sig in. Huset var inte alldeles kolmörkt, eftersom sommarnatten mitt i stan aldrig blir särskilt mörk, och de trevade sig fram till huvudingången och hittade nycklar på en rad spikar i väggen. Snart hade de dörren öppen.

— Ett eget hus, sa Tomas. Inte dåligt.

— Fast du får hålla dig undan på dagarna, sa Stickan. När byggjobbarna kommer.

Just då kom hon förbi. Hon hade lång smal kropp med gula jeans och en vit jumper som stramade vid midjan när hon rörde sig. Ansiktet var mjukt och jämnt och ovalt med mörka ögon, bred men välformad näsa och blekrosa läppar som var en aning åtskilda.

Peter hoppade ut framför henne. Hon ryckte till när han plötsligt dök upp med kameran på magen.

— Får vi plåta dig, sa han. Till en tidning.

Hon log vänligt men skakade på huvudet:

— Nej, tack. Jag måste hem nu.

— Du skulle göra dig så bra.

— Nej, sa hon skarpare och försökte gå en omväg runt honom.

Tomas och Stickan hade kommit ut. De ställde sig vid sidan, så att hon inte kunde komma fram.

— Ä, nu slutar vi tjafsa va, sa Peter.

Som på given signal grep pojkarna tag i henne och släpade in henne i det mörka, tomma huset. Hon gjorde knappast motstånd, såg bara förvånad ut.

— Vad vill ni mig, sa hon. Jag känner ju inte er.

— Ä, du är väl som alla andra tjejer, sa Peter. Ni bråkar lite, för att visa er makt, men egentligen längtar ni efter det, eller hur?

Hon spärrade upp ögonen:

— Låt mig vara, sa hon ilsket. Du är inte ett dugg rolig, och du har inget med mej att göra. Ni tror att ni är så märkvärdiga, men ni är bara små pojkvaskrar.

— Du talar ju nästan som morsan, sa Tomas och gick närmare henne. Men jag måste erkänna att baken din är smalare och fastare än morsans.

Han nöp henne i bakdelen.

— Aj! sa hon. Låt bli.

— Vi skall inte göra dig något illa, sa Stickan. Vi bara behövde varsin avhyvling, sedan lovar vi att du får gå. Det är ju skönt, eller hur? Det är ju sånt som tjejer är till för.

Hon stod alldeles stilla och tyst i en sekund och tittade på honom. Så började hon skrika, gällt och ihållande.

Tomas la handen för munnen på henne medan Stickan och Peter drog ner henne i källaren. Där kunde hon få skrika bäst hon ville, det skulle ändå inte höras.

Larmet till polisen kom en minut senare.

— Jag hörde ett sånt otäckt skrik, sa mannen i telefon. Från ett tomt hus med byggnadsställningar vid Engelbrektskatan. Ja,

nummer nitton är det. Nej, det tystnade nästan med en gång. Nej, blanda inte in mig i det här, jag bara råkade gå förbi. Nej, sa jag.

Radiobilen stannade framför huset sex minuter efter det att flickan hade skrikit. Den ena polisen stannade i bilen medan den andre gick fram och kände på porten. Den var olåst. Han gick tyst in och lämnade dörren på glänt efter sig. Så stod han och lyssnade. Han hörde svaga ljud av röster från källaren. Efter en minut hade hans ögon vant sig vid mörkret, så att han kunde se ner i källartrappan. Tyst smög han sig ned. Ljusskenet av en ficklampa syntes runt hörnet. Han stack försiktigt runt huvudet och fick se en flicka med avrivna kläder och en ganska tjock pojke ovanpå sig på golvet. Plötsligt skrek flickan till:

— Låt bli mig, din slemmiga bläckfisk!

Som svar på hennes ord gav pojken henne en hård örfil.

Poliskonstapeln rusade fram. I samma ögonblick blev han anfallen bakifrån av Tomas, som stått i skuggan på andra sidan källartrappan. Tomas tacklade honom hårt i sidan bakifrån, och han snubblade och höll på att ramla. Han rätade på sig och vände sig om.

— Jävla snut, sa Tomas. Du tror du ska sätta mig i fängelse, va! Är det morsan som har skickat dig, va?

Poliskonstapeln kände öllukten från hans mun. Men nu var han beredd och kunde parera Tomas ursinniga men föga välplanerade angrepp. Just då grep Stickan tag i polisen bakifrån. Polisen skakade ursinnigt på sig

för att bli fri och slog hastigt till för att få iväg Tomas, som passat på att komma närmare. Slaget tog på kinden och han kunde höra ett krasande inne i munnen. Tomas satte sig matt ned på trappan.

Polisen drog sig tillbaka och drog sitt tjänstevapen. Peter hade rest sig och dragit upp byxorna.

— Nu följer ni med upp utan att bråka, sa konstapeln.
Annars skjuter jag skarpt i bena på er.

Han drog sig långsamt uppför trappan och pojkarna följde efter. Blod började rinna ut ur Tomas mun.

— Polisbrutalitet! väste Tomas. Jävla snut. Ni skall inte få mig. När de kom upp i bottenvåningen drog sig polisen baklänges mot porten. Stickan och Peter stack plötsligt bakåt och försvann mot bakgårdsdörren. Polisen höjde vapnet och sköt ett skott, fast med avsikt högt upp så att det inte skulle kunna träffa någon.

Tomas lomade tyst efter honom och flickan kom nu uppför trappan sedan hon hade fått på sig byxorna. De gick ut i polisbilen och satte sig tysta i baksätet.

Det var inget roligt längre. Tomas kände sig plötsligt ångerfull — inte gentemot polisen, men gentemot flickan.

— Förlåt, muttrade han vänligt till henne.

— Ja, sa hon. Jag förstår att det är synd om dig. Får jag se i munnen.

Han öppnade tyst munnen.

— Det var inte så farligt, sa hon. Men du får nog gå till tandläkaren snart.

— Det finns en jourtandläkare på polishuset, sa poliskonstapeln vresigt.

De väntade en kvart och körde runt i hopp om att hitta de andra ungdomarna. Sedan kom två andra radiobilar dit, och de kunde fara iväg till polishuset på Kungsholmen.

— Dom var tre ungdomar som anföll mig samtidigt, sa poliskonstapeln till jourhavande åklagare. Jag försökte hindra dem att våldta den här flickan i ett övergivet hus vid Engelbrektsgatan. Två försvann, men en fick jag fast här.

— Han slog till mig så att tanden gick sönder, sa Tomas tyst. Och så sköt han skarpt rakt mot oss. Jag anmäler honom för polisbrutalitet.

— Dom var i överläge, försvarade sig poliskonstapeln. Dom var tre mot en, jag var tvungen att ta till hårda tag. En höll på att dra ner mig samtidigt som den andre ursinnigt rusade på mig.

Tomas var lojal mot Peter och Stickan och teg envist när polisen försökte få honom att berätta vilka hans kamrater varit. Men det hjälpte inte. Polisen frågade grannarna, och fick snabbt reda på vilka ungdomar i kvarteren i Vasastan, som brukade hålla ihop.

Så kom det sig att Tomas i alla fall inte behövde ligga morsan ekonomiskt till last under ett halvår framåt. Domstolen gick helt på poliskonstapelns berättelse. Alla tre fick ovillkorliga frihetsstraff.

Tomas kände sig ganska bitter, över att morsans förutsägelse om att han skulle hamna i fängelse, skulle visa sig sann så snabbt. Han kände sig bitter trots att hon var med i rättegångssalen och hade tårar i ögonen när domen meddelades.

Efteråt hade poliskonstapelns chef, kommissarien, ett allvarligt samtal med konstapeln. Inte för anklagelsen om polisbrutalitet — kommissarien förstod att konstapeln handlat i självförsvar i en svår och oväntad situation. Men kommissarien sa:

— Du borde aldrig ha hamnat i en sådan situation. Kom ihåg det till en annan gång, att aldrig gå ensam in i ett hus, där något kan hända. Sättet att undvika våld är att alltid se till att polisen har numerärt överläge. Om vi bara är tillräckligt många, så blir det inget bråk.

Men Tomas skulle knappast blivit tröstad i sin cell på polishuset, om han fått höra denna kritik mot konstapeln. Han skulle bara upplevt det som en överläggning mellan ”dom djävlna” om hur dom säkrast och effektivast skulle kunna ”komma åt honom”.

*Denna novell har tidigare publicerats i novellsamlingen
Brottpunkter, kriminalnoveller i urval av K. Arne Blom,
Lindqvists Förlag AB 1975, ISBN 91 7090 207-0.*

Böcker från bokförlaget Höst

David Palme: Mörkret faller. En samling med åtta rysarnoveller i genuin svensk miljö. Vi får läsa om likheterna mellan mordet på Olof Palme och mordet på en framtida statsminister Olof Palmer. Vi får läsa om hur mörkret i Kiruna i december griper tag i människorna. ISBN 91-972893-0-2. Pris 180 kr.

David Palme: Mörkret faller över Hilonien. Landet Hilonien regeras av en vis och god kung. Han har en dotter, prinsessan Luna, som alla invånare dyrkar. Men innan kronprinsessan blivit vuxen dyker krigsfartyg med svarta segel upp vid horisonten. Hiloniens frihet är över. Så börjar den här berättelsen som fortsätter att berätta om hur Hilonien blir ockuperat, men hur prinsessan Luna blir symbol för folkets motstånd mot förtrycket. ISBN 91-972893-1-0. Pris 200 kr.

Gunborg Palme: Effektiv viktminskning. Vänder sig till alla människor som har problem med sitt ätande och sin vikt och ger praktiska råd om hur man skall klara av sina matproblem. Gunborg Palme är legitimerad psykolog och psykoterapeut och specialist på ätandestörningar. ISBN 91-27-05331-2. Pris 200 kr.

Jacob Palme: Lik och jämlikhet. Kriminalroman om Katrin som visste för mycket. Därför måste hon dödas.

Samtliga böcker kan beställas genom att sätta in kostnaden på postgiro 45_73_29-1, Bokförlaget Höst, och ange vilka böcker beställningen avser på postgirotalongen.

Men vad var det för missriktad lojalitet, som hindrade henne från att gå till polisen och berätta vad hon visste — innan det var försent? Berodde det kanske på att hon själv kände sig medskyldig? ISBN 91-972893-2-9. Pris 200 kr.

Till julen 1998 utkommer:

HAN SÄGER ATT HAN SKA PRATA MED SIN FRU OM SKILSMÄSSA, BARA HANS SVÄRMOR HAR Fyllt 70 ÅR OCH DERAS DOTTER HAR KONFIRMERATS.

Gunborg Palme: Hos psykologen. Skämtteckningar med psykologisk bakgrund. Teckningarna bygger på en djup insikt om mänskliga upplevelser och känslor. Vissa av teckningarna har tidigare publicerats i Dagens Nyheter, vissa är nya för den här bokupplagan. Pris 250 kr.

Bokförlaget Höst
Skeppargatan 73
115 30 Stockholm

Telefon: 08-664 60 92
Fax: 08-783 08 29

E-post: bok@palme.nu
www.palme.nu/books